

Ποιά είναι η έννοια της Ποιμαντικής προς τους Μουσουλμάνους;

Μέθοδοι μίας ποιμαντικής προσέγγισης των Μουσουλμάνων της Ελλάδος

Του **Dr. κ. Δημητρίου Αντωνίου**

Το Βρετανικό Παράδειγμα.

Η Βρετανία είναι αναμφίβολα μία χώρα, η οποία χαρακτηρίζεται από πληθυσμιακό πλουραλισμό. Η μεγάλη σύγχρονη επίτευξη της πιο πάνω χώρας έγκειται στο γεγονός ότι καταβάλλεται ιδιαίτερα σημαντική προσπάθεια από κρατικούς και μη φορείς για την ανάδειξη αυτής ακριβώς της ποικιλίας ως πραγματικό πλεονέκτημα.

Η ευρύτερη προσπάθεια από μέρους του κράτους θα μπορούσε να συμπυκνωθεί στην εξής φράση : Οι Βρετανοί Μουσουλμάνοι αποτελούν ένα σημαντικότατο κομμάτι της Βρετανίας, αλλά παρόλα αυτά σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «homogeneous group». Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από την επισταμένη παρατήρηση των ουσιαστικών διαφορών μεταξύ μουσουλμάνων. Ο μουσουλμάνος για παράδειγμα που διαμένει στη Βρετανία, αλλά κατάγεται από τη Τουρκία έχει τελείως διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο σε σχέση με το μουσουλμάνο που και αυτός με τη σειρά του διαμένει στην ίδια χώρα, αλλά κατάγεται από το Λίβανο.

Αν θέλουμε να τοποθετήσουμε τη Βρετανική προσέγγιση των Μουσουλμάνων σε ιστορικά πλαίσια θα πρέπει να ξεκινήσουμε την ανάλυσή μας από τις πρώτες προσπάθειες δημιουργίας τεμένους στη Βρετανία. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να ειπωθεί ότι στις περισσότερες των περιπτώσεων οι κινήσεις από μέρους των μουσουλμάνων μίας χώρας για τη δημιουργία λατρευτικών χώρων είθισται ιστορικά τουλάχιστον να σηματοδοτούν την απαρχή της ευρύτερης δραστηριοποίησης των μουσουλμανικών κοινοτήτων προς την κατεύθυνση της εξασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Στο Ηνωμένο Βασίλειο για παράδειγμα η έναρξη λειτουργίας του κεντρικού τεμένους στα μέσα περίπου της δεκαετίας του 70 στο Λονδίνο (Islamic Cultural Centre, London Central Mosque, Regent's Park) απετέλεσε και την απαρχή μίας συντονισμένης κίνησης των Μουσουλμάνων του Λονδίνου για την στήριξη των δικαιωμάτων τους ως μετανάστες στην ισλαμική παραδοσιακή εκπαίδευση, στις τραπεζικές καταθέσεις, στην ενημέρωση, στη δημιουργία συλλόγων για τις διαθρησκειακές σχέσεις.

Η πιο πάνω δραστηριοποίηση είχε ένα πολύ ουσιαστικό αποτέλεσμα. Οι μουσουλμάνοι της Αγγλίας θεωρήθηκαν Άγγλοι πολίτες με ίσα προς τους υπολοίπους δικαιώματα, η εξασφάλιση με άλλα λόγια του λεγομένου full right of citizenship. Ένα άλλο πολύ σημαντικό αποτέλεσμα ήταν η εκπόνηση μίας μελέτης από μέρους μίας μικτής ακαδημαϊκής επιτροπής διαπρεπών Μουσουλμάνων και Χριστιανών επιστημόνων με τίτλο «Islamophobia, a challenge to US All, London : The Runnymede Trust 1997». Περίπου 3500 αντίτυπα αυτής της έρευνας εκδόθηκαν και στάλθηκαν σε άτομα και οργανισμούς, όπως τοπικά δημοτικά συμβούλια, αστυνομικά τμήματα, πανεπιστημιακά ιδρύματα, εμπορικά σωματεία και ερευνητικά, κέντρα και οργανισμούς Μουσουλμάνων. Η υπεύθυνη συντακτική επιτροπή έλαβε πάνω από 300 έγγραφες απαντητικές μελέτες από ενορίες της Αγγλικανικής Εκκλησίας, οργανισμούς και ιδρύματα. Οι τελευταίοι δε φορείς στήριζαν τις απαντήσεις τους πάνω σε προηγούμενες συζητήσεις και ημερίδες που είχαν διοργανωθεί με θέμα την ισλαμοφοβία.

Αν και στην περίπτωση της Αγγλίας μπορεί κανείς να χαρακτηρίσει ως πλέον σημαντική συμβολή στην προσπάθεια αμοιβαίας κατανόησης και απαλοιφής των misconceptions την κρατική, θα ήταν ανεπίτρεπτο να μην εξετάσουμε το ρόλο της Αγγλικανικής Εκκλησίας στο όλο ζήτημα.

Όπως είδαμε και πιο πάνω η Αγγλικανική Εκκλησία δραστηριοποιήθηκε ιδιαίτερα σε ενοριακό επίπεδο, διοργανώνοντας συναντήσεις στις οποίες λάμβαναν χώρα εκτενείς συζητήσεις για τον τρόπο με το οποίο αντιλαμβάνονταν οι πιστοί το Ισλάμ. Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα διοργανώθηκαν αμοιβαίες επισκέψεις σε τεμένη και εκκλησίες, όπου εξηγήθηκαν από τους Ιερείς και από τους Ιμάμηδες οι βασικοί άξονες των δύο θρησκειών. Βεβαίως σε πολλές περιπτώσεις δημιουργήθηκαν και προβλήματα. Τα πλέον συχνά

προβλήματα είχαν να κάνουν με τις αντιδράσεις από μέρους των ηλικιωμένων κυρίως Χριστιανών για την πιθανή δημιουργία μουσουλμανικών λατρευτικών χώρων στην περιοχή τους.

Συμπερασματικά θά μπορούσαμε να τονίσουμε την συνεργασία μεταξύ Εκκλησίας, Κράτους και Ισλαμικών Κοινοτήτων, η οποία περιόρισε τις κρίσεις στο εσωτερικό της χώρας στο ελάχιστο. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση της Kate Hoey (Parliamentary Under – Secretary at the Home Office)

«We cannot expect people to feel that they have a stake in making our society work unless our society accepts who they are. When we accept that, we realize, as more and more people now do, that racial and cultural diversity are a threat but an asset : not a weakness, but a national strength»

Το Σουηδικό Παράδειγμα.

Ένας διαφορετικός τρόπος ουσιαστικής προσέγγισης των Μουσουλμάνων μίας χώρας μας προσφέρει η μελέτη της πολιτικής της Σουηδίας για την ενσωμάτωση των μουσουλμάνων μεταναστών στο κοινωνικό ιστό. Μιλώντας όμως για ενσωμάτωση μεταναστών στο κοινωνικό ιστό θά πρέπει να διευκρινίσουμε ότι στην περίπτωση της πιο πάνω χώρας κάνουμε λόγο για μία κρατική κατά κύριο λόγο προσπάθεια ενσωμάτωσης, η οποία όμως σέβεται τις παραδόσεις του Ισλάμ και του πληθυσμού που το ασπάζεται.

Το μεγάλο πρόβλημα με το οποίο βρέθηκε αντιμέτωπη η Σουηδία είναι το ότι η χώρα αυτή σε διάστημα μόλις λίγων δεκαετιών και χωρίς αποικιακό παρελθόν δέχτηκε πάνω από 700.000 μουσουλμάνους στο εσωτερικό της. Στα πρώτα χρόνια της μετανάστευσης – μετά τον δεύτερο παγκόσμιο – σημειώθηκαν μεγάλες εντάσεις μεταξύ μουσουλμάνων μεταναστών και γηγενών σουηδών. Μία από τις κύριες αιτίες που οδήγησαν στην ένταση ήταν η θεώρηση των μουσουλμάνων μεταναστών ως υπευθύνων για την υπάρχουσα ανεργία καθώς και το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού αν και γνώριζε ελάχιστα για το Ισλάμ, το θεωρούσε συνώνυμο της υπανάπτυξης.

Η ίδια η Εκκλησία από την άλλη δεν ανέλαβε τα πρώτα χρόνια πρωτοβουλίες ενημέρωσης των πιστών για τη δεύτερη μεγαλύτερη θρησκεία της χώρας. Μεγάλες εντάσεις προκλήθηκαν κυρίως σε τοπικό επίπεδο από μέλη ενοριών που αντιδρούσαν στην πιθανότητα ανέγερσης τεμένους στο δήμο τους. Η δημιουργία κατόπιν ενός προγράμματος που κάλυπτε όλη τη χώρα από μέρους του κράτους και το οποίο προέβλεπε και την συνδρομή της Εκκλησίας σύντομα επέφερε θεαματικά αποτελέσματα. Καθώς αν και η ίδια η Εκκλησία δεν προέβη στην εκπόνηση προγραμμάτων ποιμαντικής για τους μουσουλμάνους, συνέδραμε τις κρατικές προσπάθειες και έτσι έλαβε ενεργό συμμετοχή σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα για ίσες ευκαιρίες στην εργασία, στην εκπαίδευση, στην άσκηση θρησκευτικών καθηκόντων, το οποίο μάλιστα προσπαθούσε να καλύψει όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής.

Οι συντονισμένες αυτές κινήσεις, όπως ειπώθηκε και πιο πάνω, επέφεραν θεαματικά αποτελέσματα και οδήγησαν στην αναγόρευση της Σουηδίας ως χώρα με την καλύτερη integration policy. Η ειδοποιός διαφορά λοιπόν σε σχέση με την περίπτωση της Βρετανίας εντοπίζεται στο ότι η Εκκλησία δεν εκπόνησε η ίδια ποιμαντικά προγράμματα για τους μουσουλμάνους, αλλά παρόλα αυτά δέχτηκε νά συνεργαστεί αρμονικά με την κεντρική διοίκηση.